

Aan de leden van de gemeenteraad.

Raadsinformatiebrief 73

Helmond, 10 oktober 2017

Onderwerp: Septembercirculaire 2017

Zaaknummer:

Uw kenmerk:

Telefoon.: 0492-587117

Uw brief d.d.:

Onlangs is de Programmabegroting 2018 aan u aangeboden. Gezien het tijdstip van verschijnen van de septembercirculaire 2017 is in deze begroting nog geen rekening gehouden met de meest recente ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentefonds. In de nu voorliggende Raadsinformatiebrief informeren wij u daarom over de verwachtingen voor de komende jaren die volgen uit deze circulaire.

Vanwege de demissionaire status van het kabinet is ook deze circulaire beleidsarm. Wel is in de Miljoenennota 2018 door het demissionaire kabinet een aantal maatregelen opgenomen die een doorwerking hebben naar het gemeentefonds.

Ten opzichte van de meicirculaire heeft de septembercirculaire een negatieve uitwerking op de algemene uitkering in 2017, waarna de jaren 2018 en verder gematigd positief zijn. Het beeld van de integratie-uitkering Sociaal Domein is net omgekeerd met een positieve mutatie in 2017, waarna de jaren 2018 weer negatief uitpakken. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

1. Algemene uitkering

De bruto bijstelling van de Algemene uitkering bestaat uit een toe- of afname van de totale rijksbijdrage, inclusief taakmutaties op de integratie- en decentralisatie uitkeringen. Deze taakmutaties worden verrekend met de betreffende beleidsterreinen. De netto bijstelling laat zien dat we in 2017 een tekort hebben van € 540.000 en dat er vanaf 2018 weer extra middelen beschikbaar komen.

Bij de jaarrekening 2016 is via resultaatbestemming € 700.000 beschikbaar gesteld voor 2017 in verband met verwachte nadelige effecten door onderuitputting van Rijksbudgetten. Dit budget is toereikend om het tekort van € 540.000 op te vangen. Wel bestaat het risico dat voor de jaren 2015 en 2016 (o.a. door actualisatie van berekeningen) ook nog correcties op de uitkering gedaan worden die mogelijk leiden tot een terugbetaling aan het Rijk. Bij de jaarrekening zullen wij u hierover verder informeren.

Ten opzichte van de begroting 2018 gaat de gemeentefondsuitkering vanaf 2018 stijgen en dit leidt tot de volgende prognose:

	2017	2018	2019	2020	2021
Bruto bijstelling gemeentefonds	-357.266	420.689	103.105	41.984	40.854
ophoging loon- en prijscompensatie		-350.000	-160.000	-100.000	-100.000
verwerking taakmutaties	-184.645	58.373	62.117	62.233	62.794
Netto bijstelling gemeentefonds	-541.911	129.062	5.222	4.217	3.648

Toelichting

Ontwikkeling van de uitgaven op rijksniveau (bruto bijstelling gemeentefonds)

Ontwikkeling accres

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Dit volgens het systeem 'samen de trap op en samen de trap af' waardoor wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed hebben op de algemene uitkering. De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds die voortvloeit uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd.

Voor 2017 is het accres nadeliger; ten opzichte van de meicirculaire daalt deze met € 67 miljoen (landelijk). Dit komt door enkele uitvoeringsmeevallers op de begroting van SZW en er is een vertraagd kasritme voor enkele grote infrastructurele werken afgesproken.

Het uitkeringsjaar 2018 is wel positief omdat er extra uitgaven begroot zijn voor salarissen van leerkrachten in het primair onderwijs, Belastingdienst, Voedsel en Warenautoriteit en voor Veiligheid,

Het accres voor 2019 en later is geactualiseerd op basis van de standen in de Miljoenennota 2018.

Plafond BTW-compensatiefonds (BCF)

Begin 2013 zijn afspraken gemaakt over de maximering van het BCF (plafond). Wanneer het totaal van de BCF-claims van gemeenten onder dit plafond blijft, wordt het resterende deel toegevoegd aan het Gemeentefonds. Stijgt het totaal boven het plafond uit, dan vindt de aanvulling van het BCF plaats door een uitname uit het Gemeentefonds.

Naar inschatting van het ministerie van Financiën declareren gemeenten in 2017 meer BTW dan was voorzien in de meicirculaire. Dit leidt tot een uitname in 2017 van € 54 miljoen (landelijk). De jaren na 2018 verlopen vooralsnog conform de meicirculaire.

Zowel het accres als de uitname in verband met het BCF zorgen ervoor dat onze gemeente in 2017 een tekort op het gemeentefonds heeft van ruim € 540.000.

Loon- en prijscompensatie

Bij de begroting 2018 zijn we geconfronteerd met extra werkgeverslasten, waardoor er meer onttrokken is aan de beschikbare middelen voor loon- en prijscompensatie in het gemeentefonds dan er beschikbaar was. Per saldo ontstond er een tekort van € 350.000. Positieve bijstellingen van het gemeentefonds zullen worden ingezet om dit tekort te compenseren. Van de positieve bijstelling in de jaren 2018 - 2021 kan in 2018 € 350.000 worden ingezet ter dekking van het tekort, in 2019 € 160.000 en vanaf 2020 € 100.000 structureel.

Verwerking taakmutaties

Dit betreft de taakmutaties in de algemene uitkering en overige mutaties op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Deze worden apart toegelicht onder punt 2.

Netto bijstelling gemeentefonds

De netto bijstelling geeft het tekort weer in 2017 en de beschikbare ruimte vanaf 2018, waarbij alleen in het jaar 2018 ook extra ruimte beschikbaar is. Deze extra ruimte van (afgerond) € 130.000 kan incidenteel ingezet worden in 2018. Zolang deze ruimte niet wordt ingezet blijft het beschikbaar binnen de stelpost gemeentefonds. Omdat iedere circulaire leidt tot een aanpassing van de uitkering, kan deze post – indien deze niet ingezet wordt – in de toekomst nader bezien worden in samenhang met mutaties uit volgende circularies.

2. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

De integratie- en decentralisatie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar. Veel van deze uitkeringen zijn verbonden aan een zeker doel. De beschikbare middelen uit deze uitkeringen worden ingezet voor de betreffende beleidsterreinen en kortingen worden ook door vertaald naar de

beleidsterreinen. In onderstaande tabel zijn de mutaties op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen ten opzichte van de meicirculaire 2017 opgenomen.

	2017	2018	2019	2020	2021
Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang		14.283	10.539	10.539	10.539
Mutatie WMO	-13.537	-13.681	-13.681	-13.797	-14.358
Mutatie maatschappelijke opvang	-10.767	-10.767	-10.767	-10.767	-10.767
Mutatie vrouwenopvang	728	-48.208	-48.208	-48.208	-48.208
Verhoogde asielinstroom (partieel effect)	133.895				
Verhoogde asielinstroom (participatie en integratie)	74.326				
Totaal integratie- en decentralisatie-uitkeringen	184.645	-58.373	-62.117	-62.233	-62.794

Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang

In verband met de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) wordt de algemene uitkering verhoogd en de beschikbare middelen zijn bestemd om tegemoet te komen aan de meerkosten die het toezicht op de nieuwe kwaliteitseisen, zoals pedagogisch beleid en veiligheid, vanwege de wet IKK met zich meebrengt.

Mutatie WMO en maatschappelijke opvang

Beide mutaties betreffen een actualisatie van de maatstaven.

Mutatie vrouwenopvang

De decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang wordt vanaf 2018 ten behoeve van de gemeenten Leeuwarden, Den Haag en Tilburg verhoogd. Deze gemeenten hebben zich bereid verklaard de bekostiging op zich te nemen van Fier Fryslan voor de hulp aan slachtoffers van huiselijk geweld (Leeuwarden), van het Landelijk telefoonnummer Veilig Thuis (Den Haag) respectievelijk Kompaan en De Bocht en eveneens voor de hulp aan slachtoffers van huiselijk geweld (Tilburg). De bedragen die deze gemeenten ontvangen worden naar evenredigheid ten laste gebracht van alle ontvangers van de decentralisatie-uitkering.

Voor inwoners van Helmond blijft het aanbod van de betreffende voorzieningen beschikbaar en is het alleen de wijze van financiering van de instelling die wijzigt.

Verhoogde asielinstroom

De beschikbare middelen voor het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom zijn opgebouwd uit een partieel effect op het gemeentefonds van de extra rijksuitgaven aan eerstejaarsopvang en uit middelen voor participatie en integratie. Gemeenten ontvangen een bedrag per een in die gemeente geplaatste vergunninghouder.

De bedragen die in deze circulaire worden toegekend hebben betrekking op de periode mei 2017 – augustus 2017.

3. Integratie-uitkering Sociaal domein

Als gevolg van een aantal mutaties binnen het Sociaal domein wijzigt de uitkering voor onze gemeente. Een overzicht met wat dit financieel gezien betekent voor onze gemeente, is opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

In onderstaande toelichting op de afzonderlijke mutaties zijn de landelijke gevolgen opgenomen. Ook daar waar gesproken wordt over financiële uitnames of toevoegingen zijn dit de landelijke bedragen

Uitnames centrale regelingen

Per 2018 zullen vier voorzieningen ten behoeve van gemeenten vanuit het Ministerie van VWS gefinancierd worden. Het gaat om de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, de anonieme hulplijn (in de Wmo het 'anoniem luisterend oor' genoemd) en de doventolkvoorziening. Deze taken werden tot en met 2017

gefinancierd vanuit de VNG via een rechtstreekse uitname uit het gemeentefonds. Per 2018 is dit niet meer mogelijk. De staatssecretaris van VWS heeft besloten de financiering van deze voorzieningen van gemeenten over te nemen zodat voor het jaar 2018 gegarandeerd is dat deze voorzieningen beschikbaar zijn. Omdat gemeenten deze taken niet meer hoeven uit te voeren leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van de integratie-uitkering Sociaal domein. Voor het totaal van deze taken gaat het voor het onderdeel Wmo om een structurele uitname van € 15 miljoen vanaf 2018. Voor het onderdeel Jeugd gaat het om een structurele uitname vanaf 2018 van € 11,3 miljoen.

Het effect van deze uitname is voor onze gemeente budgettair neutraal. We ontvangen nu geen inkomsten en tegelijkertijd dragen wij als gemeente de kosten niet meer.

Zorginfrastructuur

In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS is afgesproken een deel van de middelen van de regeling zorginfrastructuur, te weten € 27,8 miljoen structureel vanaf 2018, te reserveren voor de gemeenten. Voor 2018 wordt het budget via de integratie-uitkering Sociaal domein beschikbaar gesteld aan gemeenten om aan de vraag naar afbouw dan wel (een vorm van) continuering van bestaande projecten te kunnen voldoen. Het Ministerie van VWS gaat voor de periode van 2019 en verder met alle betrokkenen in overleg om te bezien hoe een nieuwe brede innovatieregeling vanaf 2019 kan worden vormgegeven. Dit heeft een positief effect op ons budget. De middelen waren namelijk nog niet eerder beschikbaar gesteld aan gemeenten.

Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten

Voor de uitvoeringskosten van pgb trekkingsrechten door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) is bestuurlijk overeen gekomen om voor 2017 een aanvullende uitname van € 6,4 miljoen te doen (op de uitname van € 35,1 miljoen in de meicirculaire 2016) op de integratieuitkering Sociaal domein. Dit komt voor € 4,3 miljoen uit het onderdeel Wmo en voor € 2,1 miljoen uit het onderdeel Jeugd. Deze uitname houdt verband met hogere uitvoeringskosten door een stijging van het aantal zorgovereenkomsten van het gemeentelijk domein en reorganisatiekosten. Voor de uitvoeringskosten van de SVB voor 2018 is overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2018 een bedrag van € 35,6 miljoen uit de integratie-uitkering Sociaal domein te nemen, waarvan € 23,7 miljoen uit het onderdeel Wmo en € 11,9 miljoen uit het onderdeel Jeugd. De extra kosten voor de SVB hebben een negatief effect op ons beschikbaar gestelde macrobudget. Vooral de tekorten bij Jeugd zullen hierdoor verder oplopen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties in de integratie-uitkering voor Helmond ten opzichte van de meicirculaire:

	2017	2018	2019	2020	2021
WMO	198.065	-125.077	-147.004	-227.227	-146.711
Jeugd	-13.400	-147.647	-72.012	-96.165	-72.012
Participatie re-integratie	0	0	0	1	-281.033
Participatie WSW	0	0	0	142.478	142.876
Bijstelling Sociaal Domein	184.665	-272.724	-219.016	-180.913	-356.880

Samenvattend beeld

In 2017 hebben we een tekort op de algemene uitkering van (afgerond) € 540.000. Dit kan worden opgevangen binnen het budget van € 700.000 wat bij de jaarrekening 2016 beschikbaar is gesteld voor verwachte nadelige effecten door onderuitputting van Rijksbudgetten. Het positieve saldo van (afgerond) € 130.000 in 2018 is incidenteel beschikbaar en voor de jaren 2019 en verder is de bijstelling van het gemeentefonds nagenoeg nihil.

De mutaties op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen (zowel kortingen als aanvullende middelen) worden één op één doorvertaald naar de betreffende beleidsterreinen.

In 2017 stijgt de integratie-uitkering Sociaal domein nog, maar vanaf 2018 worden kortingen op met name de onderdelen WMO en Jeugd doorgevoerd. Op onderdelen staan er ook kostenverlagingen tegenover de kortingen, maar met name op het onderdeel Jeugd zullen de tekorten verder toenemen.

Tot slot

Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de formatie, is het mogelijk dat voorafgaand aan de decembercirculaire nog een extra circulaire uitgebracht wordt waarin de effecten van een nieuw regeerakkoord worden opgenomen. Als dat het geval is zullen wij u opnieuw informeren over de gevolgen voor onze gemeente.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Helmond
de burgemeester de secretaris